

20. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuoden 1967 merkittävin tapaus huolto-
lautakunnan toiminnassa oli Suursuon van-
hainkodin valmistuminen. Tällöin voitiin
aloittaa myös Koskelan G-rakennuksen sa-
neeraus. Vanhusten huollossa oli pääpaino
kotihuollossa, mutta vanhusten lukumäärän
nopea kasvu vaatii jatkuvasti uusia hoito-
paikkoja ja asuintaloja. Vuoden päättyessä
oli 65 v täyttäneiden lukumäärä 47 973,
joka on 9.2 % kaupungin koko väkiluvus-
ta.

Taloudellisen tilanteen kannalta kerto-
musvuosi oli huonompi kuin edellinen vuosi,
sillä työttömyys avuntarpeen syynä nousi
edelleen ja oli 13.7 (ed.v. 6.0)%. Kotiavus-
tusta saaneista työttömien osuus oli 16.6 %.
Työttömyyden takia huoltoapua saaneita
perheitä ja yksinäisiä oli yhteensä 3 159.
Tämän lisäksi työttömyys aiheutti avuntar-
vetta osatyökykyisten yms. piirissä.

Huoltoaputapausten lukumäärä oli 23 348.
Nousu edellisestä vuodesta oli 10.7 %. Huol-
toavun kotiavustustapauksia oli eniten joulu-
kuussa ja vähiten heinäkuussa. Asuntojen
vuokrien suuruus oli useissa tapauksissa
syynä huoltoavun tarpeeseen, näin oli myös
useiden kaupungin uusiin vuokra-asuntoihin
muuttaneiden kohdalla.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan
avustusta saaneet yksinäiset henkilöt sekä
vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoi-

neen ja alle 16 v:n ikäisine lapsineen, käsitti
kertomusvuonna 36 607 henkilöä eli 7.0
(6.4) % henkikirjoitetusta väestöstä. Osa sai
vain tilapäistä avustusta.

Vuotuinen avustusmäärä huoltoavun koti-
avustustapausta kohti laskettuna laski edel-
leen, koska muu sosiaaliturva antoi entistä
suuremman osan toimeentulosta.

Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on so-
siaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä
yhä enemmän auttamistoiminnan muille
alueille, joista ovat esimerkkinä palvelutoi-
minta, sopeuttaminen, kuntouttaminen, neu-
vonta, ohjaus ja kasvat. Riittävän henkilö-
kunnan puute vaikeuttaa kuitenkin jatkuvasti
toiminnan kehittämistä.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kai-
kista Koskelan sairaskodissa hoidetuista
laski edelleen. Hoitovuorokausista oli heidän
osuutensa 42.3 (46.2) %.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä
huollettujen lukumäärä lisääntyi edelleen
varsinkin nuorten kohdalla. Asunnottomien
alkoholistien tilapäismajoitusta varten avatiin
4.12. Lauttasaarenkatu 1:ssä majapaikka,
jossa oli ajoittain samanaikaisesti yli
1 000 miestä.

Toipilasrahatapausten määrä laski, kun
taas vanhusten asumistukea saaneiden määrä
nousi. Asumistukeen oikeutettujen piiri laa-
jeni 1.1. lukien.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Sosiaalihuollon alalla oli kertomusvuoden aikana useita komiteoita, joista mainittakoon sosiaalihuollon organisaatiokomitea, vanhainkotikomitea, avohoitokomitea, hoitolaitosten suunnittelutoimikunta, huoltotyön kehittämistä tutkiva toimikunta. Tutkimustoimintaan ja suunnitteluun kiinnitettiin muutenkin entistä enemmän huomiota.

Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tuki-

osakustannuksia lukuun ottamatta nousivat huoltotoimen bruttomenot edellisestä vuodesta 12.7 % eli n. 7.5 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 66.7 mmk. Nettomenot olivat 50.3 mmk eli 6.0 mmk ja 13.5 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettut tukiosakustannukset olivat 11.7 mmk eli 14.9 % kokonaisu-
noista.

Huoltovirasto

Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

1. Huoltoavunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	8 657	37.1
» » lapsia huollettavana	73	0.3
Yksinäiset naiset ilman lapsia	8 554	36.6
» » lapsia huollettavana	1 842	7.9
Avioparit ilman lapsia	1 669	7.2
» lapsia huollettavana	2 553	10.9
Yhteensä	23 348	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 4 468; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli											Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	
Yksinäiset miehet	48	17	3	2	3	—	—	—	—	—	—	73
Yksinäiset naiset (naimattomat, lesket, eronneet, erossa asuvat) ...	998	517	224	75	21	7	—	—	—	—	—	1 842
Avioparit	874	807	476	233	103	31	17	9	1	1	1	2 553
Yhteensä	1 920	1 341	703	310	127	38	17	9	1	1	1	4 468

20. Huoltotoimi

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 9 037. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luetuina oli 36 607, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 7 %. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden perheiden lapsia yhteensä 725, ko. perheiden lukumäärä oli 452.

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 49 %. Vanhuus esiintyi syynä 14.3 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 12.1 %:lla ja työttömyys 13.7 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1958—1967 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Vanhuus	11.7	13.4	12.5	16.6	13.3	14.1	14.3	15.3	14.9	14.3
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	13.1	12.9	13.0	14.2	14.0	12.7	12.3	11.9	11.3	10.1
Muu sairaus	38.0	40.7	47.3	46.5	51.3	47.4	46.9	47.1	44.1	38.0
Synnytys	0.8	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.7	0.9
Invaliditeetti	0.8	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9
Perhesuhteet	2.5	2.5	2.5	2.6	2.8	2.4	2.4	2.5	2.7	2.7
Epäsosiaalinen elämäntapa ...	7.0	7.8	9.1	10.1	9.9	9.1	10.4	10.3	12.5	12.1
Työttömyys	22.2	16.1	8.1	2.9	1.5	6.7	5.4	4.7	6.0	13.7
Muu syy	3.9	4.8	5.7	5.5	5.5	6.0	6.8	6.6	6.9	7.3
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16—19 v	20—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60—64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	54.2
Mielisairaus ja vajaamielisyyt	3.3	6.8	9.7	13.0	14.6	12.0	7.8
Muu sairaus	15.6	18.2	25.3	38.4	56.4	72.6	36.6
Synnytys	4.6	4.0	0.5	0.1	—	—	—
Invaliditeetti	0.2	0.6	0.9	1.5	1.7	1.3	0.3
Perhesuhteet	3.5	7.4	4.7	3.6	0.9	0.3	0.1
Epäsosiaalinen elämäntapa	8.9	23.4	28.0	17.7	7.4	2.3	0.1
Työttömyys	24.2	23.9	21.9	19.2	14.1	7.7	0.3
Muu syy	39.7	15.7	9.0	6.5	4.9	3.8	0.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyvät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	P ä ä m i e h i ä		
	miehiä	naisia	yhteensä
Yksinomaan laitoshoido	1 393	2 982	4 375
» kotiaavustus	8 967	5 275	14 242
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta	2 592	2 139	4 731
Yhteensä	12 952	10 396	23 348

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	458	3.5	351	3.4	809	3.5
20—29	2 202	17.0	1 068	10.3	3 270	14.0
30—39	2 687	20.8	954	9.2	3 641	15.6
40—49	2 574	19.9	1 082	10.4	3 656	15.6
50—59	2 473	19.1	1 442	13.9	3 915	16.8
60—64	962	7.4	930	8.9	1 892	8.1
65—69	700	5.4	1 054	10.1	1 754	7.5
70—79	689	5.3	2 234	21.5	2 923	12.5
80—	207	1.6	1 281	12.3	1 488	6.4
Yhteensä	12 952	100.0	10 396	100.0	23 348	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavun saajat seuraavasti:

yksinäiset miehet	2 278	
naimattomat naiset	2 620	
muut yksinäiset naiset	3 750	
avioparit:		
vain päämies	294	
» puoliso	84	
molemmat	439	817
Yhteensä	9 465	

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 9 381 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 9 904, yksinomaan kansaneläkkeen perusosaa sai 373 henkilöä.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa laitoshoidosta saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen.

2. Laitoshoido ja vanhusten asuintalot

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 131 päämiestä ja 1 273 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 404 (ed.v. 9 267) henkilöä.

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli

1 549 405 (1 574 569), joten henkilöä kohden tuli keskim. 164.8 (169.9) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten huollettavat ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla hoidetut eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1967

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohti
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 208	4 923	8 131	1 273	9 404	1 549 405	164.8
Kaupungin omat laitokset	2 348	3 584	5 932	754	6 686	1 188 642	177.8
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	571	1 838	2 409	99	2 508	613 073	244.4
Koskelan sairaskoti	233	740	973	63	1 036	148 377	143.2
Kustaankartanon vanhain- koti	132	799	931	13	944	286 448	303.4
Roihuvuoren vanhainkoti	77	241	318	8	326	76 346	234.2
Riistavuoren vanhainkoti	19	140	159	11	170	43 300	254.7
Suursuon vanhainkoti	27	165	192	14	206	32 672	158.6
Kulosaaren, Torpan ja Hir- vihaaran vanhainkodit	85	41	126	2	128	21 271	166.2
Tervalammen työlaitos	68	—	68	—	68	4 659	68.5
<i>Sairaalat</i>	905	706	1 611	552	2 163	66 963	31.0
Marian sairaala	375	204	579	44	623	16 218	26.0
Kivelän sairaala	244	263	507	73	580	16 833	29.0
Malmin sairaala	129	106	235	48	283	8 014	28.3
Auroran sairaala	125	111	236	392	628	15 123	24.1
Laakson sairaala	64	58	122	12	134	6 363	47.5
Toipumiskodit	121	21	142	1	143	4 412	30.9
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	971	1 138	2 109	119	2 228	508 606	228.3
Nikkilän sairaala	435	709	1 144	40	1 184	377 869	319.1
Hesperian sairaala	492	340	832	74	906	72 029	79.5
Piritan sairaala	—	57	57	2	59	19 842	336.3
Röykän sairaala	58	47	105	1	106	33 605	317.0
Psykiatriset huoltolaitokset	—	12	12	1	13	2 173	167.2
Hesperian sairaalan Haagan osasto	28	14	42	5	47	3 088	65.7
Muiden omistamat laitokset	1 156	1 716	2 872	579	3 451	360 763	104.5
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	68	420	488	16	504	120 329	238.7
Vanhainkodit	30	267	297	8	305	93 373	306.1
Lepökodit	33	31	64	1	65	8 284	127.4
Erilaiset invalidikodit	4	7	11	—	11	2 639	239.9
Ensi-Koti	—	59	59	4	63	5 279	83.8
Sophie Mannerheim-koti	—	27	27	3	30	3 288	109.6
Pelastusarmeijan äitikoti	—	13	13	—	13	1 253	96.4
Emmauskoti	—	23	23	—	23	6 157	267.7
Sekalaiset turvakodit ym.	1	2	3	—	3	56	18.7
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	19	4	23	—	23	1 004	43.7
Uudenmaan työlaitos	18	4	22	—	22	973	44.2
Itä-Suomen työlaitos	1	—	1	—	1	31	31.0
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	1 024	1 238	2 262	555	2 817	189 554	67.3
Yleiset ja yksityiset sairaalat	844	810	1 654	525	2 179	56 704	26.0
Työterveyslaitos	3	2	5	—	5	196	39.2
Tuberkuloosiparantolat	5	3	8	1	9	1 252	139.1
Invalidisairaalat ja hoitolat	17	11	28	3	31	1 599	51.6
Sairaskodit	116	401	517	15	532	118 250	222.3
Sekalaiset hoitolat ja paran- tolat	66	57	123	13	136	11 553	84.9
<i>Mielisairaalat ym.</i>	79	120	199	14	213	49 876	234.2
Kellokosken sairaala	24	48	72	1	73	24 516	335.8
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	55	72	127	13	140	25 360	181.1

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niinikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 76.7 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 39.6 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoissa oli 36 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Riistavuoren, Suursuon, Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikista laitoshoitoa saaneista 571 miestä ja 1 937 naista eli yht. 2 508 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 64 henkilön vähennystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsiteltävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu muihin tietoihin.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 870 henkilöä, joista miehiä 916 ja naisia 2 954. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran, mutta kukin potilas on otettu tähän tilastoon vain yhden kerran.

Huoltoaputapauksina hoidettiin yhteensä 1 036 eri henkilöä, joista miehiä 233 ja naisia 803. Ns. itsemaksavina hoidettiin 2 570 eri henkilöä ja yksityispotilaina 264 henkilöä.

Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huolto saaneita koskeissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

	Hoitopäiviä
Huoltoaputapaukset	148 377
Itsemaksavat	195 516
Yksityispaikoilla olleet	7 242
	Yhteensä 351 135

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 42.3 (46.2) % ja muiden tapausten osalle 57.7 %.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 089 henkilöä ja v. 1968 jäi 875 henkilöä. Sairaskodin työhuoneissa päivisin työkennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoidossa 282 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 449 kertaa päivähoito-osastossa. Vuoden aikana otettiin hoitoon 253 henkilöä, joista 155 henkilöä suoritti käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 50 sosiaalisista syistä ja 48 molemmista mainituista syistä. Päivähoidossa olleiden hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 1 628 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 277, poliklinikkakäyntejä 558, röntgentutkimuksia ja -hoitoja 353 sekä laboratoriotutkimuksia 318.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotivavustusta tai laitoshoidoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

20. Huoltotoimi

Menot yhteensä 16 759 301 mk.

Tulot	mk
Poliklinikkatulot	48 783
Ateriamaksut	281 610
Luontoisedut	15 336
Vuokrat	320 769
Muut tulot	196 909
Yhteensä	863 407

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 47.73 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 45.27 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.64 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yht. 30 357. Lääkärit suorittivat 108 koti-käyntiä.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli edelleen sairaalapastorin rov. Lauri Solinin tehtävänä. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä pidettiin keskusradion välityksellä 103 ja osastoilla 704, ehtoollisjumalanpalveluksia oli 32, ehtoollista jaettiin yksityisesti 71 kertaa. Kuoroverailuja oli 222.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kirjoja lainattiin kirjastosta 14 866 kertaa. Ääninauhoja lainattiin Sokeain kirjastosta 7 kpl.

Televisio-ohjelmia seurattiin 24 televisiovastaanottimen välityksellä. Kanttiini toimi entiseen tapaan.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin useita retkiä mm. Seurasaareen, Kauniaisten Raamattuopistolle, Korkeasaareen ja Kauppatorille, jonka lisäksi tehtiin 1½ tunnin kiertoajelu eri puolille kaupunkia.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 45 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 419 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskim. 15 huollettavaa.

Askarteluosaston työterapiaan osallistui 500 eri sairasantosten ja päivähoito-osaston potilasta. Näitä käyntejä kertyi vuoden aikana yht. 11 874. Askarteluohjaajat kävivät vuodeosastoilla keskim. 4 kertaa viikossa. Uutena terapiamuotona aloitti toimintansa piirustuskerho, joka kokoontui 18 kertaa, siihen osallistui 98 henkilöä.

Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä kaikkiaan 93 kertaa, potilaskäyntejä 387.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudonta-, virkkaus- ja neuletoita sekä lastu-, rottinki-, mosaiikki- ja emalitöitä. Askartelutöiden myynti oli 21 921 mk.

K u s t a a n k a r t a n o n
v a n h a i n k o t i

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 136 miestä ja 834 naista eli yht. 970 potilasta. Heistä oli huoltoaputapauksia 944. Vanhainkodin sairaasantolla oli 18 henkilöä ylilääkärin yksityispaikalla ja 8 potilasta oli hoidossa ns. itsemaksavana.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 286 448 eli keskim. 303.4 päivää huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yht. 2 089.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 6 121 216 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	83 984
Luontoisedut	3 292
Vuokrat	123 235
Muut tulot	96 583
Yhteensä	307 094

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 21.21 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 20.15 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta ovat henkilöä ja päivää kohden 2.28 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmitystä, yövartiointia sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun ym. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, korni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkoteloiden valmistusta, kirjan sidontaa, vaatteiden kunnostusta ym. Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskukseen myymälä. Mainittakoon, että taideompelutöitä myytiin myöskin ulkomaille. Kokonaismyynti oli 44 962 mk, josta itsenäisyyspäivän myyjäisten osuus 30 249 mk. Laitoksen omia tarpeita varten valmistettiin erilaisia laitteita 13 326 mk:n sekä muihin laitoksiin 39 mk:n arvosta. Kaikista vanhuksista osallistui n. 28 % askartelu- ja työtoimintaan.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 laitossairaala paikalla oli kertomusvuonna 629 potilasta, joiden hoitopäivien määrä oli 53 594. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 9 037. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 34 183, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 3 058 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 14 208 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin Kustaankartanossa 2 410 ja Koskelassa 1 073. Ekg-tutkimuksia oli 1 284. Kuolemantapauksia oli 87.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Van-

hainkodin juhlasalissa pidettiin 55 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta, joista osa oli ehtoollistilaisuuksia. Lisäksi oli sairasosastolla vuoroviikkoina jumalanpalveluksia. Tiistaikerho, joka oli luonteeltaan hengellinen, kokoontui kertomusvuoden aikana 29 kertaa. Lisäksi erilaiset uskonnolliset seurat ja yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 12 024 teosta. Sokeain kirjastosta lainattiin 58 äänikirjaa. Jokaiselle osastolle oli tilattu päivälehdet, samoin aikakaus- ja viikkolehtiä.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 46 elokuvanäytöstä, 9 televisiota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 6 numerona. Ylipormest. Lauri Aho vieraili jouluaaton juhlassa.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja talvikaudella 25 kertaa.

Perinteellistä laivamatkaa ei tehty, sen sijaan tehtiin retki Luukin kartanoon. Linnanmäen huvipuistossa vieraili vanhusten päivänä 130 vanhusta. Vanhuksille järjestettiin kerran viikossa tilaisuus ostosmatkojen tekoon Suursuon ostoskeskukseen.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyypinainen laitos. Sen alaisena toimivat Hirvihäärän, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodit. Kulosaaren vanhainkoti aloitti toimintansa korjaustöiden jälkeen 15.8. Torpan vanhainkoti suljettiin 11.1. paloviranomaisten tarkastuksen perusteella annetun lausunnon johdosta.

Huollettavat. Roihuvuoren vanhainkodissa hoidettiin kaikkiaan 326 henkilöä ja Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa 128 henkilöä. Hoitopäiviä oli 97 617 eli keskim. 215 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 76 346 vrk.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot ja kaantuivat seuraavasti:

Vanhainkoti	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuoren	2 824 724	148 847
Hirvihaaran	272 424	12 348
Kulosaaren	81 566	1 095
Torpan	8 823	419
Yhteensä	3 187 537	162 709

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	56 296
Luontoisedut	7 602
Vuokrat	60 069
Muut tulot	38 742
Yhteensä	162 709

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 37 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja 35.04 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 2.61 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren ja Kulosaaren vanhainkotien lääkärinä toimi koko kertomusvuoden Roihuvuoren vanhainkodin apul. ylilääk. Tuomo Kauppinen. Kulosaaren vanhainkodissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useamminkin.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkärinä toimi edelleenkin Kellokosken sairaalan ylilääk.

Paavali Alivirta, joka kävi laitoksessa 27 kertaa.

Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikalla käyntien lukumäärä oli kertomusvuonna 472. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 9 169. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 091 näytettä. Fysioterapiahoitoa annettiin 4 167 kertaa. Vuoden kuluessa oli eri laitoksissa 292 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui yht. 3 284 huollettavaa.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita lähetettiin tarpeen mukaan Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideosastoille hoitoa ja tutkimuksia varten. Kuolemantapauksia oli 60.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia osastoilla pidettiin 377 kertaa (näistä 23 ehtoollistilaisuutta). Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdyshäntien edustajien järjestämiä tilaisuuksia. Ruotsinkielisiä hartaustilaisuuksia oli 25.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi, fil.tri Paavo Päivänsalo. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa keran kuukaudessa. Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 6 567 teosta.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti edelleen sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurakuntat ja yhteisöt. Huollettaville järjestettiin laitoksen puolesta 5 retkeä, joihin osallistui 118 vanhusta. Roihuvuoren vanhainkodista tehtiin retki Järvenpään seurakuntaopistoon, Roihuvuoren vanhainkodin pyörätuolipotilaat tekivät autoretken Saitian kuntoutuskeskukseen ja Hirvihaaran asukkaat tekivät retken Raaseporin linnan raunioille. Tämän lisäksi olivat Roihuvuoren vanhukset 6.9. Kansallisteatterissa katsomassa Nummisuutareita ja vanhusten päivää vietettiin Linnanmäellä.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoin kuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yht. 107 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 236 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 35 319 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin uutteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha ja sikala, joiden tuotteiden arvo nousi kertomusvuonna 5 340 mk:aan.

Riistavuoren vanhainkoti

Riistavuoren vanhainkoti aloitti toimintansa koko laajuudessaan v:n 1966 alussa. Siihen kuului 3 hoivaosastoa, joiden yhteinen paikkaluku oli 114, tilapäinen 11-paikkainen vanhainkotosasto, päiväkoti, jossa oli 40 paikkaa, ja 137 yksiotä käsittävä vanhusten asuintalo.

Hoivaosastoissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 170 henkilöä, joista 19 miestä ja 151 naista. Hoitopäiviä oli 43 300 eli 254,7 päivää keskimäärin huollettavaa kohti.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 2 304 806 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	29 622
Luontoisedut	5 018
Vuokrat	208 068
Muut tulot	17 137
Yhteensä	259 845

Menot jakautuivat seuraavasti:

	Menot mk	Hoitopäi- vää kohti mk
Hoiva- ja vanhainkoti- osastot	1 957 867	45.2
Päivähoito-osasto ...	55 821	6.1
Vanhusten asuintalo .	291 118	5.5
Yhteensä	2 304 806	—

Hoivaosaston potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.51 mk.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 135, joista 305 oli päiväkodista ja 458 vanhusten asuintalosta. Laboratorio-tutkimuksia suoritettiin 7 827, josta päiväkodin osuus oli 136 ja asuintalojen 222. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 607 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 152 ja fysioterapiahoitoa annettiin 5 301 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 53, joihin osallistui 668 henkilöä. Potilaita lähetettiin myös Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideoastoille tarpeen mukaan. Kuolemantapauksia oli 29.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia oli 197, joista 9 ehtoollis-tilaisuutta. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhteisöjen järjestämiä tilaisuuksia. Kirjastonhoidosta huolehti kaupungin laitoskirjasto, joka oli avoinna 2 kertaa viikossa. Kirjastosta lainattiin 4 267 teosta.

Viihdytystoiminta. Riistavuoren vanhainkodin kanttiini toimi entiseen tapaan. Eri yhteisöt, järjestöt ja kerhot kuin myös yksityiset esiintyjät järjestivät vanhuksille viihdytystilaisuuksia, joihin myös vanhusten asuintalon asukkaat olivat tervetulleita. Kaikilla osastoilla oli televisiovastaanottimet. Huollettavien käyttöön tilattiin 39 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä. Huollettaville järjestettiin retki Salmen ulkoilualueelle.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrustotoimintaan osallistui kertomusvuonna 86 huollettavaa, joista 27 päiväosastolta. Askarteluvalmisteiden kokonaisynti oli 6 296 mk. Myyntipäiviä järjestettiin vuoden loppupuoliskolla joka toinen maanantai.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi arkisin enintään henkilökunnan yhden työvuoron pituisen ajan. Hoidosta ei peritty korvausta. Päiväkodissa hoidettavat saivat yhden aterian ja kahvitarjoilun päivittäin sekä tilaisuuden

20. Huoltotoimi

kylpemiseen ja saunassa käyntiin. Lisäksi he voivat osallistua askartelu- ja viihdytystoimintaan ja mahdollisuuksien mukaan saada myös laitoksen lääkärin tarpeelliseksi katsomaa fysikaalista ym. hoitoa.

Päiväkodissa kävi yht. 61 eri henkilöä, joista 33 miestä ja 28 naista. Vuoden lopussa oli osaston kirjoissa 41 vanhusta. Hoitopäiviä oli vuoden aikana 9 152. Huomattava osa päiväosastolla kävijöistä oli vailla vaki-
tuista asuntoa.

Vanhusten asuintalo. Vuoden lopussa oli asukasmäärä 144 henkilöä, joista aviopareja 7 (miehiä 16 ja naisia 128). Asumispäiviä oli 52 591. Vanhin asukas oli 87-vuotias ja nuorin 60-vuotias.

Sairaanhoito ja muut palvelukset. Vanhainkodin ylilääkäri tarkasti kaikki asuintaloon muuttaneet. Kertomusvuonna oli 26 päivystävän lääkärin käyntiä. Sairaanhoitajat suorittivat 349 kotikäyntiä vanhusten asuntoihin, sosiaalihuoltaja kävi 160 kertaa, jonka lisäksi asukkaat kävivät sosiaalihuoltajan luona 366 kertaa ja naisvahtimestari 835 kertaa vanhusten luona. Suursiivous tehtiin kaikissa asunnoissa 2 kertaa vuodessa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien vanhusten askarrutuksesta. Askarteluun osallistui 22 henkilöä, joista 20 naista ja 2 miestä. Askartelurahaa maksettiin 2 114 mk eli keskim. 8 mk askartelijaa kohti kk:ssa.

Suursuon vanhainkoti

Suursuon vanhainkoti aloitti toimintansa kertomusvuoden toukokuussa. Laitokseen kuului seitsemän hoivaosastoa, joiden yhteinen paikkaluku oli 260, ja päiväkoti, jossa oli 40 paikkaa.

Hoivaosastoihin otettiin ensimmäiset 220 vanhusta huoltolautakunnan alaisista laitoksista 8.—13.5. ja loput vasta syksyllä hoitohenkilökunnan puutteen vuoksi. Hoivaosastoissa hoidettiin kertomusvuonna 335 henkilöä, joista 42 miestä ja 293 naista.

Näistä oli huoltoaputapauksia 27 miestä ja 179 naista. Hoitopäiviä oli 56 835, joista tuli huoltoaputapausten osalle 32 672 eli 57.5 %.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 3 084 361 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	39 855
Luontoisedut	5 600
Vuokrat	68 207
Muut tulot	17 033
Yhteensä	130 695

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 3.05 mk henkilöä ja päivää kohti.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 476, joista 208 oli päiväkodista. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 7 754 ja muualla tutkittavaksi lähetettiin 601 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 299 ja fysioterapiahoitoa annettiin 6 181 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 29, joihin osallistui 322 henkilöä. Lääkäri kiersi osastoilla kerran viikossa, tarvittaessa useamminkin ja otti potilaita vastaan myös poliklinikalla. Muiden sairaaloiden poliklinikoille lähetettiin hoitoon ja tutkimuksiin yht. 349 potilasta sekä Kustaankartanon ja Koskelan röntgenosastoille tutkimuksiin yht. 158 potilasta.

Sielunhoito ja muu henkinen hoito. Hartaustilaisuuksia oli 194 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 7. Yhteisiä juhlia oli 2, lisäksi eri seurakuntien kuorot vierailivat laitoksessa. Henkilökohtaista sielunhoitotyötä tehtiin keskustelujen muodossa. Kirjaston toiminta, josta huolehti kaupungin laitoskirjasto, aloitettiin 8.11. kokeiluluontoisena. Kirjastonhoitaja kiersi kerran viikossa kirja-vaunun kanssa päiväkodissa sekä jokaisella osastolla. Tämän lisäksi kirjasto oli avoinna kaksi kertaa viikossa. Kirjoja lainattiin 257.

Huollettavien käyttöön tilattiin 88 vuosiker-
taa päivä- ja aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaalapalvelulle vuok-
rattu kanttiini aloitti toimintansa kesäkuus-
sa. Kaikille osastoille hankittiin televisiovas-
taanottimet. Eteisaulassa järjestettiin van-
huksille teatteriesityksiä, Suursuon lasten-
tarhan lapset esiintyivät vanhuksille sekä
kevällä että jouluna, lisäksi vierailivat pe-
lastusarmeijan kadettikoululaiset. Huollet-
taville järjestettiin 2 retkeä, nim. Luukin
kartanoon sekä rullatuolipotilaille retki Loh-
jan Vivamoon ja lisäksi pieniä kauppatori-
matkoja. Päiväkodin huollettavat vieraili-
vat Riistavuoren päiväkodin järjestämässä
juhlassa ja tekivät retken Tarvaspähän ja
Porvooseen.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-
toimintaan osallistui kertomusvuonna kesä-
kuun alusta lukien 106 huollettavaa, hoiva-
osastoilta 62 ja päiväkodista 44, joista oli
96 naista ja 10 miestä. Erilaisiin talous- yms.
töihin osallistui näiden lisäksi 12 huolletta-
vaa. Askartelusaleissa käyntimäärä oli yht.
4 458, joista invalidiosastoilla 1 924 käyntiä.
Vuodeosastoilla askarruttajat kävivät 1 800
kertaa. Askarteluvaimisteiden kokonais-
myynti oli 4 730 mk, josta omaan käyttöön
tarkoitettujen valmistaiden osuus 141 mk.
Päiväkodin huollettavat saivat työainekus-
tannusten ja myyntihinnan erotuksen itsel-
leen askartelurahana. Askartelutuotteiden
myynti oli kerran viikossa.

Päiväkoti. Päiväkodin varsinainen toiminta
alkoi kesäkuun alussa. Päiväkoti toimi samo-
jen periaatteiden mukaan kuin Riistavuoren
päiväkoti. Päiväkodissa kävi kertomusvuon-
na kaikkiaan 64 henkilöä, joista 50 naista ja
14 miestä. Hoitopäiviä oli 3 840. Suurin osa
päiväkodissa käyneistä oli 66—80-vuotiaita.

Myllypuron vanhusten asuintalo

Myllypuron vanhusten asuintalossa asui
kertomusvuonna kaikkiaan 158 henkilöä,

näistä miehiä 20 ja naisia 138. Kertomusvuon-
den lopussa oli asukkaita 148. Asumispäiviä
oli 53 821. Vanhin asukas oli 85-vuo-
tias.

Asuintalon menot olivat 330 908 mk ja
tulot 127 886 mk. Huoltopäiväkustannus
asukasta ja päivää kohti bruttomenojen
mukaan oli 6.15 mk.

Sairaanhoidto. Asuintalon asukkailla ei ollut
omaa lääkäriä, vaan he kävivät alue- ja
yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja lisäksi
kaupungin poliklinikoilla. Kiireellisissä sai-
raustapauksissa pyydettiin asukkaan luo
joko aluelääkäri tai päivystävä lääkäri.
Näitä käyntejä oli 40. Sairastumistapauksia
oli kertomusvuonna 118. Kaupungin koti-
sairaanhoitaja teki kotikäyntejä 14 asukkaan
luo, 26 asukasta oli 34 kertaa sairaalahoi-
dossa kaupungin eri sairaaloissa ja sairaala-
päiviä oli 1 209. Suomen Punaisen Ristin
kotiapu sai 12 eri asukasta.

Kotikäyntejä vanhusten luo tehtiin kaik-
kiaan 2 433, joista suurimman osan teki
asuintalon hoitaja apulaisineen. Muita palve-
luksia tehtiin 1 496, joista mainittakoon os-
tospalvelu, lääkkeitten nouto apteekista,
maksujen hoito, eläkkeitten nosto ja puhe-
linpalvelu. Lisäksi sairaustapauksissa oli
vapaaehtoista naapuriapua ja omaiset osal-
listuivat jonkin verran sairaanhoitoon.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asukka-
iden askartelusta siten, että työtupien askar-
telutyönohjaaja kävi asuintalossa ohjaamassa
vanhusten askartelutyötä 3 päivänä viikossa.
Askarteluun osallistui 16 naista. Työtuvat
maksoivat askartelijoille työainekustannus-
ten ja myyntihinnan erotuksen askartelu-
rahana. Tätä rahaa maksettiin kertomus-
vuonna 1 427 mk ja sen suuruus vaihteli
1.25 mk:sta 54 mk:aan kuukaudessa askar-
telijaa kohti. Asukkaat ottivat myös osaa
tehtäväluntoiseen askarteluun, johon kuului
erilaisia asuintalon toimintaan liittyviä teh-
täviä. Tästä maksettiin askartelurahaa 1—3
mk päivässä ja siihen osallistui 8 henkilöä
(2 miestä ja 6 naista), heidän yhteisesti saa-

mansa askarteluraha oli kertomusvuonna 2 835 mk.

Viihdytystoiminta. Asuintalon asukkaille järjestettiin kertomusvuonna 45 erilaista viihdytystilaisuutta, joista Herttoniemen seurakunta järjesti 34, eri piirit 5, oma johto 3 ja lisäksi oli 3 teatteriesitystä. Retkistä mainittakoon Herttoniemen Lions-Klubin järjestämä autoretki Tapiolaan sekä elokuvissa käynti. Vanhukset osallistuivat myös Herttoniemen seurakunnan retkiin ja olivat muutenkin mukana seurakuntatoiminnassa.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli yht. 804 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 68 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 123.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla oli kirjoissa vuoden aikana huoltolaosastossa 377 miestä. Näiden määrä oli vuoden päättyessä 110.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli kirjoissa 279 miestä. Näistä oli laitoksessa läsnä olevia yht. 172 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 172. Neljää miestä hoidettiin laitoksessa kahden lain perusteella.

PAV-lain nojalla laitokseen otettujen määrä kasvoi huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna, mutta elatusvelvollisten määrä väheni tuntuvasti.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 47 502. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoito- päiviä
Huoltoapulain nojalla hoidetut	4 659
PAV-lain » »	29 562
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	13 281

Hoitopäivien luku nousi edellisestä vuodesta 3 331:llä. Tämä johtui PAV-lain perusteella hoidettujen lukumäärän huomattavasta lisääntymisestä.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 795 639 mk ja bruttotulot 435 723 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 63 283 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 16.75 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 7.58 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 8.91 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, sikala-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 28 005 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 42 544 mk:n arvosta, mistä summasta 31 639 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla oli huollettavien käyntien luku 1 352. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla 554 käyntiä. Hammaslääkärikäyntien luku oli n. 284. Laitoksen sairaosastolla hoidettiin 30 potilasta, joiden hoitopäivien lukumäärä oli 271.

Henkinen huolto. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa. Ryhmäterapiatilaisuuksia järjestettiin 119 ja niissä kävi yht. 980 huollettavaa, lisäksi oli yksilöterapiaa. AA-kerho kokoontui kaksi kertaa viikossa ja Helsingin AA-kerhoista oli useita vierailuja.

Vihdin seurakunnan papit ja erilaisten uskonnollisten järjestöjen edustajat pitivät laitoksessa hartaustilaisuuksia. Viihde-tilaisuuksia oli kaksi, lisäksi järjestettiin urheiluy-m. kilpailuja. Huollettavien käytössä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

3. Irtolaishuolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 668 eri henkilöä, joista 328 (ed.v. 286) miestä ja 340 (365) naista.

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 222 (192).

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain

niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä. Taulukko-liitteissä on myös numerotietoja.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	50	15.3	99	29.1	149	22.3
Työn vieroksuminen	208	63.4	203	59.7	411	61.5
Kerjuu	8	2.4	1	0.3	9	1.4
Ammattihaureus	—	—	35	10.3	35	5.2
Muu peruste ¹⁾	62	18.9	2	0.6	64	9.6
Yhteensä	328	100.0	340	100.0	668	100.0

Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 46.3 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 42.7 % kuljeksivan elämän ja 9.8 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä

sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	# Luku	%
Varoitus	26	7.9	23	6.8	49	7.3
Kotikuntaan lähettäminen	27	8.3	26	7.6	53	7.9
Irtolaishuollon lähettäminen	143	43.6	122	35.9	265	39.7
Työlaitos	46	14.0	53	15.6	99	14.8
Pakkotyö	2	0.6	12	3.5	14	2.1
Jälkivalvonta	84	25.6	104	30.6	188	28.2
Yhteensä	328	100.0	340	100.0	668	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 21.6 %, jäi varoitusasteelle 20.7 %, valvontaasteelle 43.7 %, työlaitoksessa tai pakkotyössä oli 8.6 % ja jälkivalvonnassa 5.4 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli

kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaitusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 18 466, joista 4 700 miesten ja 13 766 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittivät irtolaiset seuraavasti:

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

20. Huoltotoimi

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	223	68.0	219	64.4	442	66.1
Naimisissa	51	15.6	67	19.7	118	17.7
Leskiä	8	2.4	8	2.4	16	2.4
Eronneita	46	14.0	46	13.5	92	13.8
Tuntematon	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	328	100.0	340	100.0	668	100.0

Aviottomina syntyneitä¹⁾ oli kaikista irtolaisista 54 eli 8.1 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 6.7 % ja naisista 9.4 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaisuhollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v — %	Yht. %
Miehiä	9.8	28.4	26.8	20.1	14.9	100.0
Naisia	19.1	37.7	19.7	13.2	10.3	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 215 eli 32.2 % kaikista, mie-

histä erikseen 145 eli 44.2 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 35.6 %.

4. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Huollettujen lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 5 911 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Yh-		
	Miehiä	Naisia	teensä
Varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut	4 257	182	4 439
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut	1 412	60	1 472
Yhteensä	5 669	242	5 911

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaiset väärinkäyttäjät. Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 4 439. Luku oli 4.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna, jolloin huollettuja oli 4 242.

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollosta olleita 3 359 miestä ja 143 naista eli yhteensä 3 502 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 898 (ed.v. 922) miestä ja 39 (46) naista eli kaikkiaan 937 (968) henkilöä.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

¹⁾ Tuntematonta syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsitelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	50	1.2	1	0.6	51	1.1
Rattijuoppous.....	17	0.4	—	—	17	0.4
Häiriö tai pahennus	1 401	32.9	61	33.5	1 462	32.9
Päihtymystapaukset	2 231	52.4	85	46.7	2 316	52.2
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	28	0.6	2	1.1	30	0.7
Ansioyön laiminlyönti	21	0.5	1	0.5	22	0.5
Rasitus.....	15	0.4	2	1.1	17	0.4
Huoltoavun tarve	17	0.4	4	2.2	21	0.5
Vapaaehtoisuus	477	11.2	26	14.3	503	11.3
Yhteensä	4 257	100.0	182	100.0	4 439	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toi-

menpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	995	23.4	36	19.8	1 031	23.2
Valvonta	1 468	34.5	76	41.7	1 544	34.8
Huoltola (päätös)	350	8.2	14	7.7	364	8.2
Huoltola (täytöntönpantu)	411	9.6	18	9.9	429	9.7
Sairaala- tai muu laitoshoido	391	9.2	20	11.0	411	9.2
Jälkivalvonta	544	12.8	18	9.9	562	12.7
Hoitokodit	98	2.3	—	—	98	2.2
Yhteensä	4 257	100.0	182	100.0	4 439	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 53.7 %, valvontaan 26.5 %.

Aviosuhde. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 955	45.9	45	24.7	2 000	45.1
Naimisissa	1 467	34.5	74	40.7	1 541	34.7
Leskiä	85	2.0	10	5.5	95	2.1
Eronneita	747	17.5	53	29.1	800	18.0
Tunteimatton	3	0.1	—	—	3	0.1
Yhteensä	4 257	100.0	182	100.0	4 439	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olleista varsinaisista väärinkäyttäjistä olivat:

	— 20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	53	522	1 289	1 333	1 242	4 439
%	1.2	11.8	29.0	30.0	28.0	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjää 39, joista 7 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita. Morfiinin

yms. käyttäjiä oli 3, muun lääkeaineen käyttäjiä 5 ja 31 käytti alkoholin lisäksi lääkeainetta.

Nuoret tilapäiset väärinkäyttäjät. Nuorina

20. Huoltotoimi

tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 1 472 henkilöstä oli 1 412 miespuolista ja 60 naispuolista. Heistä oli 437 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; usia siten 1 035.

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyivät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	1 264	89.5	47	78.3	1 311	89.1
Valvonta	148	10.5	13	21.7	161	10.9
Yhteensä	1 412	100.0	60	100.0	1 472	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 48 naista ja 987 miestä, sovellettiin 44 naiseen sekä 955

mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 228	87.0	56	93.3	1 284	87.2
Naimisissa	171	12.1	3	5.0	174	11.8
Eronneita	13	0.9	1	1.7	14	1.0
Yhteensä	1 412	100.0	60	100.0	1 472	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	548	924	1 472
%	37.2	62.8	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli 44.0 %.

Asunnottomien alkoholistien huolto. Vaikka Helsingissä oli yli 3 000 miesten asuntolapaikkaa, oli paikoista talvisin ajoittain puutetta. Huoltoviraston ja majoitustoiminnan harjoittajien yhteistoiminnan tuloksena toimi usean talven ajan huoltoviraston asunnottomien huoltotoimiston suojissa iltaisin majoitustoiminnan keskuselin, joka auttoi asunnottomia majapaikan saannissa. Päihdytteitä ei otettu varsinaisiin yömajoihin eikä asuntoloihin.

Talvella 1967 kauppaan tullut uusi talousprii, työttömyys, armahduslaki ja kovat pakkaset lisäsivät asunnottomien alkoholistien lukumäärää. Huoltolautakunta oli jo aikaisemmin tehnyt ehdotuksia lämmittelysuojan saamiseksi ko. henkilöitä varten.

4.12. avattiin yhteistoiminnassa Suoja-Pirtti-yhdistyksen kanssa hätämajoituspaikka talossa Lauttasaarenkatu 1. Majapaikassa oli ajoittain samanaikaisesti yli 1 000 miestä.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. PAVI-huoltotoimiston käytössä oli edelleen talosta Hämeentie 8 vuokrattu huoneisto kerhotoimintaa varten. Huoneistossa harjoitettiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon hakeutuvien vapauttamiseksi päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä.

Kerhuhuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9—22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 9—10.30 ja 12.30—17 sekä arki-iltoina paitsi lauantaisin klo 19—22. Tällöin huoneistossa oli valvojana PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijä, joka päiväsaikaan huolehti huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta

ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätoiminnasta.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-Kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneiston vuokran, puhelinkulujen ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien kulujen maksamisesta ja Helsingin AA-Kerho puolestaan muiden kulujen suorittamisesta.

Varsinainen kerhotoiminta vilkastui ja kolmas sosiaalityöntekijä saatiin 1.2.

Kertomusvuoden aikana pidettiin kerholla 187 kokousta PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijäin valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärä oli 5 898 eli keskim.

5. Toukolan hoitokoti

Toukolan hoitokoti, joka perustettiin v. 1963, jatkoi toimintaansa entiseen tapaan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 79 miestä. Vuoden aikana voitiin yli 1 200 pyrkijästä ottaa hoitokotiin vain 58 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 7 926, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 6 528 ja huoltolautakunnan maksamia 1 398. Huoltolautakunnan maksamien hoitovuorokausien lukumäärän kaksinker- taistuminen edelliseen vuoteen verrattuna johtui vaikeutuneesta työllisyystilanteesta. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 11.62 mk ja nettokustannukset 4.89 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 92 139 mk.

Tulot	mk
Hoitomaksut:	
Itsemaksavat	40 535
Huoltolautakunta	7 987
Henkilökunnan ruokailu	1 927
Vuokrat	1 817
Valtion apu	1 000
Muut tulot	143
Yhteensä	53 409

31.6 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 20 543 eli 65 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Sosiaalityöntekijät suorittivat 1 748 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi. Samalla he järjestivät asunnon 165 henkilölle ja välittivät työpaikan 50 henkilölle.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat varsin myönteisiä. Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kuntouttamiseen vapaaehtoisen avohuollon linjalla.

Nettomenot olivat 38 730 mk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.12. seuraava:

Kodista poistui kuntoutuneina	26
Sairaalaan toimitettiin	1
Lyhytaikaisia asukkeja	7
Järjestyssääntöjen rikkomisen takia poistettiin	26
V:een 1968 jäi hoitokotiin	19
Yhteensä	79

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 104 ryhmäkokousta, joihin osallistui 3 627 henkilöä. Henkilökohtaisen keskustelun muodossa hoidettiin 976 asiaa. Useimmat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä, eräiden entisten asukkaiden perustaessa uusia ryhmiäkin.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja, sakkoja ja muita velkoja veronpidätysten lisäksi.

Hoitokodissa sen viisivuotisen toiminnan aikana asuneista miehistä on 2/3 jäänyt lakisääteisen PAV-huollon ulkopuolelle kodista poistuttuaan.

6. Sosiaalilääkärin toiminta

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärintlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 875 (ed.v. 1 595)

huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 2 160 (2 088). Uusia huollettavia oli 577 (576).

Kirjoitettujen lääkärintlausuntojen ja todistusten luku oli 1 875, poliklinista ensiapua annettiin 849 kertaa, muihin poliklinikoihin, sairaaloihin yms. lähetettiin 111 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen.

7. Juopumuspidätykset

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 818 eri henkilöä, joista miehiä 13 044 ja naisia 774. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 86 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 3 903 ja syytteen asetettiin 6 205 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 43 290. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 3.2 ja naisten osalta 2.4. Eniten pidätyksiä sattui huhti- ja vähiten marraskuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumus-

pidätyskortistossa olevista oli rekisteröity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 5 855, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettuja 2 178 sekä irtolaisina 880.

Juopumuspidätykset jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Pidätyksiä oli Helsingissä yht. 44 010, joista 3 027 muualla asuvien pidätyksiä. Helsingiläisten pidätyksiä oli yht. 43 290, joista 2 307 tapahtui Helsingin ulkopuolella.

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu taulukko-osastossa.

8. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä tai yksinäisiä henkilöitä.

tammikuu	1 139	heinäkuu	857
helmikuu	1 114	elokuu	1 023
maaliskuu	1 184	syyskuu	1 229
huhtikuu	1 147	lokakuu	1 252
toukokuu	1 222	marraskuu	1 246
kesäkuu	1 097	joulukuu	1 182

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 4 282, joista vanhuksia 1 365. Toimistoon tehtiin 7 502 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi, mutta huomattava osa pyynnöistä jouduttiin hylkäämään työvoimapulan vuoksi.

Kodinhoitajat suorittivat kaikkiaan 41 440 työpäivää ja kotiaavustajat 3 790 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annettua kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 102 374 mk.

9. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha, sotilasavustukset ja vanhusten asumistuki

Ammattiopintojen avustuksissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 054 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 221 470 mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 79 723 mk sellaisille helsinkiläisille opiskelijoille, joiden valtiolta saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 862 invalidia. Lääkintähuoltoa sai 617 invalidia sairaalahoidtona jälkihoitoineen; lisäksi maksettiin heille tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä, kuulolaitteita yms. apuvälineitä. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 168 480 mk.

Koulutusmenoja maksettiin 37 invalidille yht. 20 145 mk. Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan tai oman yrityksen perustamiseen sai taloudellista tukea 13 invalidia, joille maksettiin avustuksina ja lainoina yht. 513 84 mk.

Ehkäisevänä huoltona sai 20 sellaista invalidia, joilla ei ollut mahdollisuutta saada invalidihuoltoa, työ- ja apuvälineitä 2 069 mk:n arvosta.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 2 017, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 296.

Työhuoltoon varatusta määrärahasta maksettiin 46 invalidille yht. 11 972 mk avustuksena apuvälineiden hankintaan, koulutukseen

yms. sekä 7 invalidille kunnallisena elinkeinoapuna työvälineiden hankintaan 4 637 mk. Kunnallisten invalidihuoltovarojen tilille palautettiin 2 009 mk.

Sokeiden asumistukea maksettiin 5 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 5 227 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 39 sotaorvolle kaikkiaan 24 606 mk.

Työhuoltotoimisto antoi kaikkiaan 4 571 lausuntoa tai esitystä.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 247 henkilölle yht. 110 937 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 237 ja reumaattikkoja 10. Toipilasraha maksettiin varattomalle toipilaalle 210 mk, vähävaraiselle 150 mk ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 75 mk kuukaudessa. Toipilasraha maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla 708 tapauksessa kaikkiaan 736 800 mk.

Vanhusten asumistukea maksettiin 2 431 vanhukselle tai vanhuspariskunnalle. Asumistukea maksettiin yht. 985 407 mk. Asumistuen saajista oli yksinäisiä naisia 2 023, yksinäisiä miehiä 152 ja aviopareja 256. Alivuokralaisia oli yht. 433 asumistuen saajista. 622 asumistuen saajaa sai vuoden aikana tilapäistä huoltoapua.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuissa työskenteli yhdeksän työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 25. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työsken-

telivät Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden,

huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille oli niinkään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 95, marraskuussa ja pienimmillään, 84, toukokuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 110. Työpäiviä oli koko vuonna 26 834, niistä huoltosuhteessa olevien 20 878, työsopimussuhteessa olevien 5 956. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 21.48 mk ja huollettavien keskim. päiväpalkkio 4.77 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 3.10 mk, 1.5. lukien 3.30 mk työpäivältä, ruokavalion tarpeessa olevat lisäksi 80 p ns. dieettillisää ruokailupäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 1 592 866 mk ja bruttotulot 1 484 865 mk, joten nettomenoksi jäi 108 001 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huolto-

avun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös työhönvalmennus- tai kokeilupaiikka.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askartelutyössä mukana 144 ja lopussa 151 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 23 ja uusia tuli 30.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 3 401 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 1 084. Askartelurahoja maksettiin vanhuksille yht. 25 906 mk ja askartelutuotteita myytiin 42 672 mk:n arvosta. Suurin yksityisen vanhuksen kertomusvuoden aikana saama askartelurahamäärä oli 1 593.50 mk ja pienin 53.50 mk.

Kertomusvuoden lopussa askartelutyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 71 vuotta, vanhin oli 91-vuotias. Vanhusten askartelutuotteiden myynnin hoiti Kallion virastotalon ala-aulassa oleva myymälä.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Huoltotoimen kustannukset

1. Tulot ja menot

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja

menojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta huollosta	8 381 000	¹⁾ 11 233 740
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	45 000	48 783
Ateriamaksut	344 380	281 610
Luontoisedut	15 900	15 336
Vuokrat	368 507	320 769
Muut tulot	186 000	196 909
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	80 000	83 985
Luontoisedut	3 170	3 292
Vuokrat	107 377	123 235
Muut tulot	77 000	96 583
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	65 670	56 296
Luontoisedut	9 400	7 602
Vuokrat	63 130	60 069
Muut tulot	30 300	38 742
Riistavuoren vanhainkoti ja asuintalo:		
Ateriamaksut	39 840	29 622
Luontoisedut	4 930	5 018
Vuokrat	183 310	208 068
Muut tulot	8 650	17 137
Suursuon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	49 000	39 855
Luontoisedut	5 000	5 600
Vuokrat	67 890	68 207
Muut tulot	26 100	17 033
Vanhusten asuintalot	90 750	127 886
Toukolan hoitokoti	46 381	53 409
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	268 421	240 614
Korvaukset valtiolta	151 800	195 109
Maatilan tulot	741 400	567 541
Työtuvat	1 350 000	1 484 865
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	600 000	530 000
Kodinhoitomaksut	80 000	102 374
Muut tulot	80 000	92 321
Yhteensä	13 570 306	16 351 610

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavien ja yksityispaikoilla olleiden maksuja 1 231 970 mk.

20. Huoltotoimi

Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	7 944 576	8 213 217
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	1 250 000	1 244 710
Hautauskustannukset	120 000	85 186
Muu huoltoapu	12 130 000	12 566 857
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	68 000	65 537
Irtolaishuolto	2 500	207
Työhuolto	110 000	94 342
Vanhusten kodinhoito	50 000	77 722
Sokeiden asumistuki	15 000	5 227
Vähävaraisten äitien lomamatka-avustukset	1 500	401
Vanhusten asumistuki	950 000	985 407
Toipilasarhat	150 000	110 937
Työtuvat	1 816 977	1 592 866
Koskelan sairaskoti	17 685 412	16 759 301
Kustaankartanon vanhainkoti	6 043 882	6 121 216
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	3 232 333	3 187 537
Riistavuoren vanhainkoti	2 429 347	2 304 806
Suursuon vanhainkoti	2 311 327	3 084 361
Vanhusten asuintalot	400 613	330 908
Toukolan hoitokoti	102 869	92 139
Tervalammen työlaitos	825 599	795 639
Tervalammen maatila	741 953	630 824
Hoito sairaaloissa	2 574 700	2 439 000
Hoito muissa laitoksissa	5 044 000	4 226 919
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	1 529 900	1 470 790
Huoltolautakunnan käyttövarat	887 534	189 355
Yhteensä	68 418 022	66 675 411
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	11 500 000	11 695 923
Kaikkiaan	79 918 022	78 371 334

2. Huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kerto- 13 344 447 mk. Perimistyö jakautui seuraavasti:
musvuonna korvauksia annettusta huollosta vasti:

	Korvaus huoltolau- takunnan antamasta huollosta mk	Korvaus lastensuo- jelulauta- kunnan antamasta huollosta mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ¹⁾	1 957 692	1 676 074	3 633 766
Toisilta kunnilta perityt	10 722	36 482	47 204
Yksityisiltä perityt ...	8 033 355	1 630 122	9 663 477
Yhteensä	10 001 769	3 342 678	13 344 447

Pääosa yksityisiltä perityistä korvauksista kertyi kansaneläkkeistä.

Yksityisiltä perittyihin korvauksiin sisältyvät huoltolautakunnan ja lastensuojelu-

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus

lautakunnan antamasta huollosta 97 henkilöltä työlaitoksessa suoritetun työn muodossa saadut korvaukset. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 18 964 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suoritettiin Koskelan sairaskodissa, Kustaan-kartanon vanhainkodissa ja Suursuon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 1 122 335 mk ja yksityispaikoilla olleet 109 635 mk.

Kodinholdosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Asiamiesosasto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 340 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 143 oli huoltolautakunnan ja

197 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Toisilta kunnilta saapui korvausvaatimuksia 312 päähenkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haetuista korvauksista oli 5 968 huoltoapua koskevia, 97 sotasiirtolaishoitoa ja 42 vähävaraisten äitien lomatmatkakustannuksia koskevia hakemuksia. Näiden lisäksi tehtiin valtiolle tilitys 708 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnettystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 momentissa mainittuja tapauksia oli 1 030. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvia velkomistapauksia oli vuoden lopulla 20 023. Huollettavien eläkkeitä oli hoidettavana vuoden lopussa 6 256 henkilön osalta. Holhouskortistossa oli kertomusvuoden lopussa 1 570 henkilöä. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 2 121 131 mk ja eläkkeitä välitettiin 1 624 138 mk, lisäksi maksettiin ylimääräisiä käyttövaroja huollettaville heidän pankkitileiltään 373 379 mk

3. Kassa- ja tilitoiminta

Rahatoimiston Kallion osasto vastasi huoltolautakunnan ja sen alaisten laitosten rahanliikenne- ja kirjanpitotehtävistä sekä arvoomaisuuden hoidosta.

Huostaanotettuja pankkikirjoja oli vuoden päättyessä kaikkiaan 3 325 kpl vuoden vä-

hennyksen ollessa 176 kpl. Pankkitalletusten yhteismäärä oli 6 159 149 mk. Muu osa huostaanotetusta arvo-omaisuudesta koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.